

Fenyő Miksa
Az elsodort ország
Park Kiadó, 2014

Az ország sorsáról

Hercsel Adél könyvajánlója

Fenyő Miksa, a legendás Nyugat alapító főszerkesztője mindig is azt vallotta magáról, hogy látónoki képességekkel bír. A médium mintha a síron túlról figyelmeztetne bennünket 1944 szeptemberében naplójába lejegyzett soraival, amelyeknél ma talán kevés aktuálisabb és megfontolandóbb gondolatot idézhethetnénk a magyar történelmi emlékezettel kapcsolatban: „Nekünk igenis fel kell tárunk a múltat a magunk számára, hogy tisztán lássuk az okokat, melyek bennünket ebbe a katasztrófabá taszítottak, egyszóval a felelősséget, mely bennünket terhel. S ebben egyes-egyedül a magunk erejére vagyunk utalva. Ha pedig ez a belátás nem száll meg igazán bennünket, ha abban a meggyőződésben fogunk élni, hogy minket semmi felelősség nem terhel, akkor féltő, hogy az új magyar történelem sorozatos katasztrófák seregszemléje lesz.”

Fenyő Miksa 1944. március 19-től, az ország német megszállásától 1945. január 19-ig, az oroszok bejöveteleig bujkált Budapesten. Ekkor írta a rejtekhelyéül szolgáló lichthof magá-

nyában, az idei könyvfesztiválra újból kiadott *Az elsodort ország* című naplóját, amelyben arra a kínzó kérdésre kereste a választ, hogy „Magyarország hogyan juthatott idáig”.

Az okok és az összefüggések feltárása mellett rendre visszatér ahhoz a dilemmához is, vajon mit lehetne tenni az ország sorsának jobbra fordításáért. Fenyő Miksa naplója azonban sokkal több, mint pusztán visszaemlékezés, hiszen a szerző az aktuális események megörökítése mellett folyamatosan reflektál az európai kultúra állapotára, és igyekszik felvázolni az Európa előtt álló jövőt is. Mindeközben Fenyő Miksa memoárjában a nemzet lelkiismereteként szólal meg: 1940-es évek közepén szinte egyedüliként mer beszélni arról, amiről a legtöbben hazudtak vagy hallgattak. Az 1948-ban Rómába, később Párizsba, 1953-ban New Yorkba, végül Bécsbe emigrált szerző például egy percig sem tagadja a magyarok felelősségét a népiirtásban. „Nem igaz, hogy a német birodalom háborús gépezete ráfeküdt Magyarországra. Mi magunk határoztunk álláspontunkról.” Fenyő Miksa naplójával a kimondás bátorságára tanít bennünket, és a maga sajátos szemüvegén keresztül segít megismerni múltunkat, továbbá feldolgozni a ma is égető történelmi traumákat.